

Siirtolaisuusinstituutin toimintakertomus vuodelta 1994

Vuosi 1994 oli Siirtolaisuusinstituutin kahdeskymmenes toimintakausi. Suomi muuttui 1980 ja 1990 -lukujen vaihteessa lähtevän siirtolaisuuden maasta maahanmuuttomaaksi ja tämä on heijastunut tutkimustoiminnan painopisteeseen. Uusiin haasteisiin vastaamiseksi on myös luotu muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijoiden tutkijaverkosto (MEV) helpottamaan tutkijoiden vuoropuhelua. Verkoston kehittämiseksi on oltu yhteistyössä sekä skandinaavisten että keski-eurooppalaisten vastaavien tutkimuslaitosten kanssa. Mahdollisuudet osallistua kansainväliseen tietojenvaihtoon ja yhteydenpitoon paranivat oleellisesti, kun opetusministeriö myönsi määrärahan tietokonekantamme parantamista varten.

Arkisto ja dokumentointi

Vuoden lopussa oli arkistossa 928 lahjoituksena saatua tai muulla tavoin hankittua siirtolaisuuteen liittyvää aineistokoelmaa. Toimintakauden aikana näistä saatiin 63. Varsinainen asiakirja-aineisto käsittää yli 200 hyllymetriä. Luetteloituja esineitä on 871.

Arkistomme kokoelmat sisältävät mm. yli 10 000 kirjettä, n. 400 postikorttia n. 10 000 valokuvaa, n. 6 900 diakuvaa, 17 diskettia, 129 mikrofilmiä, 238 nauhoitettua haastattelua, 83 kasettia siirtolaisuusiikkiä, 59 äänilevyä, 903 savikiikkoäänilevyä, 51 radio-ohjelmakasettia ja 54 videokasettia.

Arkiston luetteloinnissa on toimintakauden aikana siirretty atk-käsittelyyn kortisto-ohjelmalla.

Kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin kirjastossa oli toimintavuoden lopussa 6 508 luetteloitua julkaisua. Kirjastoon saapui 43 vuosikertaa ulkosuomalaisten eri puolilla maailmaa julkaisemaa lehteä, 30 vuosikertaa siirtolaisuutta tai muuttoliikkeitä yleensä käsittelevää aikakausjulkaisua sekä muita lehtiä 70 vuosikertaa. Lehtileikkeitten tallentamiseen luotiin uusi, tehokkaampi järjestelmä, ja järjestettiin uudelleen koko instituuttiin 20 vuoden aikana kertynyt lehtileikeaineisto.

Kirjasto sai vuoden lopulla erikoiskirjastoille suunnitellun PrettyLib-nimisen mikrotietokoneohjelman. Tämä ja instituutin saamat muut uudet laitteet ja tietoyhteyksien avautuminen mm. internetin kautta, luovat uusia mahdollisuuksia kansainvälisen informaatiopalvelun kehittämiseen.

Siirtolaisrekisteri

Vuoden 1994 loppuun mennessä siirtolaisrekisteriin oli tallennettu 306 822 tietuetta. Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön matkustajaluetteloissa (1892–1912 sekä 1913–1914 ja 1920–1926) oli 235 861 tietuetta. Lääninhallitusten ja maistraattien passiluetteloita oli tallennettu 61 239 tietuetta. Ulkoasiainhallinnon arkistosta saatua aineistoa on nyt tallennettu 9 722 tietuetta.

Lisäksi rekisterin käytössä ovat seuraavat atk-tiedostot: Turun yliopiston historian laitokselta saatu passi- ja matkalipputiedot sisältävä aineisto (noin 60 000 tietuetta), Per-Erik Levlinin su-

kututkijaryhmän Amerikan ruotsalaisien seurakuntien kirkonkirjoista keräämä suomalaisaineisto (noin 4000 tietuetta), Antero Leitzingerin kokoama tiedosto Suomen kansalaisuutta ennen itsenäisyysenaikaa anoneista ulkomalaisista, Olavi Koivukankaan laatima luettelo Uuden-Seelannin suomalaisista sekä Det danske Utvandrerarkivetin luovuttama luettelo Tanskan kautta Amerikkaan vuosina 1868–1896 menneistä suomalaisista.

Siirtolaisrekisteri sai tiedusteluja Suomen lisäksi Yhdysvalloista, Ruotsista, Kanadasta, Australiasta, Tanskasta, Sveitsistä, Saksasta, Isosta-Britanniasta ja Norjasta.

Pohjanmaan aluekeskus

Pohjanmaa on ollut Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden päälähtöalue. On tärkeitä päästä järjestelmälliseen siirtolaisuutta koskevan materiaalin keruuseen tällä ydinalueella, jossa yhä elää sitä sukupolvea, jota nämä asiat henkilökohtaisesti koskevat.

Siirtolaisuusinstituutti on käynyt useiden vuosien ajan neuvotteluja Peräseinäjoen kunnan kanssa Pohjanmaan aluekeskuksen perustamisesta. Perustamispäätös tehtiin instituutin hallituksen kokouksessa 27.05. Peräseinäjoen kunta luovutti aluekeskukselle toimitilat, jonka lisäksi kunta on sitoutunut hankkimaan aluekeskuksen tarvitseman rahoituksen. Aluesihteeriksi valittiin FM Outi Liedes aloitti lokakuun ensimmäisenä päivänä työnsä.

Keruutyön ohella aluekeskus toimii instituutin etäpisteenä, tarjoamalla mm. siirtolaisrekisterin palveluja. Vuoden 1994 lopulla Pohjanmaan aluekeskus sai vastaanottaa 16 lahjoitusta, jotka sisälsivät kirjoja, postikortteja, lehtileikkeitä, kirjallisuutta ja jonkin verran esineistöä.

Tutkimustoiminta

Uudet muuttoliikkeet ja niihin liittyvät kysymykset ovat yhä tärkeämpi tutkimusalue Siirtolaisuusinstituutissa. Perinteistä siirtolaisuustutkimustakaan ei ole sivuutettu. *Suomen siirtolaisuuden historian* kirjoitustyö jatkui toimintakauden aikana viiden kirjoittajan voimin. Historiallista siirtolaisuustutkimusta on myös *Uuteen-Seelantiin menneiden suomalaisten vaiheiden tutkimus* sekä *amerikansuomalaisen perinnetutkimuksen* syntyä, kehitystä ja muuntumista käsittelevä tutkimus.

Uudempia muuttoliikkeiden muotoja sen sijaan edustavat tutkimukset *maanmuuttajien koulutuksesta ja sen tuloksellisuudesta*; tutkimus *Tidsbegränsad migration — öst-västmigration för utbildning och praktik* sekä *inkerinsuomalaisten, virolaisten ja venäläisten akkulturaatiota Suomessa* käsittelevä tutkimus.

Seminaarit

Tutkijoiden välinen ja erilaisten tutkimuslaitosten vuoropuhelu on tullut yhä tärkeämmäksi. Tällaisten verkostojen avulla tutkimuslaitosten yms. perustehdävät, tutkimus, dokumentointi, julkaisu-toiminta ja tiedottaminen helpottuvat ja nopeutuvat. Voidaan ylläpitää yhteyksiä Euroopan eri maiden tutkijoiden kesken. Siirtolaisuusinstituutti käynnisti omalta osaltaan tämän keskustelun perustamalla *Muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijoiden verkoston (MEV)*, jonka toimintaan liittyviä kysymyksiä pohdittiin toimintakauden aikana kahdessa eri seminaarissa, joista toinen oli pohjoismainen palaveri Tanskassa.

Syyskuun 1. päivänä pidettiin *Siirtolaisuusinstituutin 20-vuotisjuhlaseminaari*. Päivän ohjelmassa instituutin oma henkilökunta esitteli laitoksen toimintaa ja tutkimuksia. Lisäksi oli *Amerikan arkkujen aarteita* -näyttelyn avajaiset. Näyttely kertoi Amerikasta Suomeen

sodan ja sen jälkeisenä aikana lähete-tyistä tavara- ja rahalahjoituksista.

Toimintakauden aikana ilmestyneet julkaisut

Siirtolaisuustutkimuksia A 17. Minna Domander: Kulttuuritausta ja maahanmuuttajakoulutuksen tuloksellisuus. Jyväskylä 1994, 116 s.

Tutkimuksia nro 8-1994. Nina Forsten-Lindman: Foreign Born Childrens Socioemotional Adjustment to Finland: Intercountry Adoptees and Vietnamese Refugees. Turku 1994, 42 p.

Siirtolaisuus-Migration aikakauslehti. Neljä numeroa, yhteensä 164 sivua. Lehden numero 3-1994 julkaistiin instituutin 20-vuotisjuhlanumerona.

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahasto

Kuluneena vuonna myönnettiin 40 000 markkaa apurahoina siirtolaisuustutkimuksen edistämiseksi seuraavasti:

Alavuotunki, Jouni, 4000 mk; Murmanskin suomalaisten vaiheita 1860-luvulta nykypäivään.

Juote, Mari ja Takalo, Pirjo, 4000 mk: Inkerinsuomalaisten mielikuvat Suomesta maastamuuttopyrkimysten ohjaajina ja inkerinsuomalaiset maastamuuttajina.

Eve Kyntäjä, 3000 mk: Selviytyminen vai syrjäytyminen — ulkomaalaisten perheiden tilanne Suomessa (tutkimussuunnitelman teko).

Eevaleena Melkas, 6000 mk: Suomalaiset siirtokunnat Brasiliassa ja Dominikaanisessa tasavallassa 1920-luvun lopulla ja 1930-luvun alussa.

Juha Niemelä, 6000 mk: Amerikansuomalaisen musiikin tutkimiseen.

Pekka Puistosalo, 5000 mk: Suomalaisyri-tysten koulutetun työvoiman muutto-käyttäytyminen ja tilapreferenssit.

Ilse-Mari Söderholm, 6000 mk: Suomalai-
nen "uussiirtolaisuus".

Toivo Tamminen, 3000 mk: Amerikansuo-
malaisen musiikkielämän dokumen-
tointiin.

Gregory Watson, 3000 mk: Language Shift
Among First Generation Finnish Im-
migrants to Australia.

Institute Of Migration 1994

For the Institute of Migration, 1994 was the twentieth year of operations. Around the end of the 1980s and early 1990s, Finland changed from a region of net emigration to one of net immigration, and this shift has been reflected in the Institute's research activities. In order to respond to the new challenges, the MEV network has been established to promote dialogue among Finnish researchers in migration and ethnic questions. In the development of this network, we have also been in contact with sister research institutions in

Scandinavia and Continental Europe. Our facilities for participating in international contacts and exchange of information were radically improved with a grant from Ministry of Education for upgrading our databases.

Archives and documentation

At the end of the year, the Archives held 928 donated and otherwise acquired collections of material relating to migration. 63 of these were new acquisitions during the year. The document holdings compri-

se over 200 shelf-meters of material. There are also 871 catalogued material items (artefacts, etc.).

The collections in the Archives contain over 10 000 letters; approximately 400 postcards; approximately 10 000 photographs; approximately 6900 slides; 17 diskettes, 129 microfilms, 238 tape-recorded interviews, 83 cassettes of migrants' music, 59 LP gramophone records, 903 78-rpm's, 51 cassettes with recordings of radio programs, and 545 video cassettes.

During the year, the archives catalogues were transferred to a computerized system.

Library

At the end of the year, the Library of the Institute of Migration held 6508 catalogued publications. The Library is in receipt of subscriptions to 43 magazines published by Finnish communities overseas, 30 journals dealing with migration in general, and 70 other periodicals. A new and more efficient system was introduced for storing newspaper cuttings, accumulated by the Institute over the past 20 years.

At the end of the year, the Institute acquired the PrettyLib computer program written for specialist libraries. This software, together with the new equipment acquired by the Institute and the opening up of better network contacts, including Internet, have provided better facilities for the development of international information exchange.

Emigrants Register

By the end of 1994, there were altogether 306 822 records stored in the Register. Of these, 235 861 records were obtained from the passenger lists of the Finnish Steamship Company for 1892–1912 and 1920–1926; 61 239 records from the pas-

port registers of the provincial and municipal authorities; and 9722 from the archives of the Finnish Foreign Service.

In addition, the Register also contains the following computerized records: material on passports and passenger tickets from the Department of History, University of Turku (ca 60 000 records); the Finnish material collected from the parish records of Swedish-American congregations by the Per-Erik Levlin genealogical research team (ca 4000 records); the material collected by Antero Leitzinger on foreigners who applied for Finnish nationality prior to Finland's independence; the catalogue of New Zealand Finns drawn up by Olavi Koivukangas; and records supplied by Det danske Utvandrerarkivet concerning Finnish migrants travelling to America via Denmark during the period 1868–1896.

During the year, the Emigrants Register received inquiries from Finland and also from the United States, Sweden, Canada, Australia, Denmark, Switzerland, Germany, the United Kingdom, and Norway.

Ostrobothnian Regional Center

Ostrobothnia was the major region of recruitment for Finnish migration to America. It is therefore essential to be able to carry out the systematic collection of migration material in this region, where members of the generation personally affected by the migration are still alive.

For several years, the Institute of Migration has been negotiating with the municipality of Peräseinäjoki on the establishment of an Ostrobothnian Regional Center, and final approval for this project was given by the Board of the Institute on May 27th 1994. The premises for the Center have been provided by Peräseinäjoki municipality, which has also undertaken to obtain the operational

funding needed. Ms Outi Liedes, MA, who has been appointed as Regional Secretary, started work on October 1st 1994.

The task of the Center is not only to collect material within the Region, but also to function as an outpost for the Institute, where the services of the Emigrants Register, for instance, are available. During the last months of 1994, the Center accepted 16 donations of material, including letters, postcards, newspaper cuttings, literature, and some material artefacts.

Research

The investigation of new migration movements has been becoming more and more important in the research carried out under the auspices of the Institute of Migration; but this has not meant the abandonment of the more traditional forms of migration research, however.

During the year, five writers continued work on the compilation of *the history of Finnish migration*. Other instances of historical migration research are *a study of Finns migrated to New Zealand*, and a study of the origins and development of *music among the Finnish settlers in America*.

Examples of research into newer forms of migration include *studies of the provision and effectiveness of training for immigrants*; the project *Temporary migration — East-west migration for training and practice*; and investigations of *the acculturation in Finland of Finn-Ingermanlanders, Estonian and Russian immigrants*.

Seminars

Dialogue between researchers and research institutes has become more and more important. With the aid of networking, the basic tasks of research and simi-

lar institutions — research, documentation, publication, and popularization — can be made easier and faster, and contacts can be maintained between researchers in different European countries.

The Institute of Migration has contributed to promoting dialogue among Finnish researchers studying migration and ethnic questions, through the establishment of the *MEV network*; and in conjunction with this project, two seminars were held during the year.

On September 1st, the Institute of Migration hosted a *celebratory seminar in honor of its 20th anniversary*, during which the personnel of the Institute gave presentations on their activities and research. This day also saw the opening of *the American Treasure Chests* exhibition, in which some of the materials and moneys donated by Finnish-Americans are displayed.

Publications during the year

Institute of Migration, Publications A

17. Domander, Minna: Cultural background and effectiveness in immigrant education. Turku 1994, 116 pp.

Research Publications No 8/1994.

Nina Forsten-Lindman: Foreign Born Children's Socioemotional Adjustment to Finland: Inter-country Adoptees and Vietnamese Refugees. Turku 1994, 42 pp.

Siirtolaisuus–Migration (journal of the Institute of Migration). Four issues, totalling 164 pages. Issue No 3/1994 was published as the celebratory issue for the Institute's 20th anniversary.

Kaarle Hjalmar Lehtinen Fund

During the year, grants totalling FIM 40 000 were awarded for to promote migration research in Finland to the following persons:

Alavuotunki, Jouni, FIM 4000: History of the Finns in Murmansk from the 1860s to the present day.

Juote, Mari & Takalo, Pirjo, FIM 4000: Images of Finland among the Finn-Ingermanlanders and the impact of these upon migration intentions; Finn-Ingermanlanders as migrants.

Kyntäjä, Eve, FIM 3000: Survival or abandonment: Foreigners' families' situation in Finland (research planning phase).

Melkas, Eevaleena, FIM 6000: Finnish settlements in Brazil and the Dominican

Republic in the later 1920s and early 1930s.

Niemelä, Juha, FIM 6000: A study of Finnish-American music.

Puistosalo, Pekka, FIM 5000: Migration behavior and preferences among highly-trained personnel in Finnish firms.

Söderholm, Ilse-Mari, FIM 6000: The Finnish "New Migration".

Tamminen, Toivo, FIM 3000: Documentation of Finnish-American music.

Watson, Gregory, FIM 3000: Language Shift among First Generation Finnish Immigrants to Australia.

Matkoja:

Olavi Koivukangas Australiassa

Siirtolaisuusinstituutin johtaja, FT Olavi Koivukangas, osallistui 26.–28.4. Sydneyssä, Australiassa pidettyyn suureen, kansainväliseen "Global Cultural Diversity" -konferenssiin. Hän oli huhtikuussa matkalla Australiassa keräämässä lisäaineistoa "Suomen siirtolaisuuden historia" -tutkimukseen, johon hän kirjoittaa erityisalastaan australian- ja uuden-seelanninsuomalaisista. Olavi Koivukankaan seuraava kirja, "Uuden-Seelannin suomalaisten historia", ilmestyy myöhemmin tänä vuonna.

Olavi Koivukangas on myös Suomi-Seura r.y.:n varapuheenjohtaja ja Suomi-Australia yhdistysten Liiton puheenjohtaja. Tässä ominaisuudessa hän osallistui Canberrassa pääsiäisenä pidetyille Australian suomalaisseurojen järjestämille *Suomi-Päiville* Suomi-Seura r.y.:n edustajana.

Opiskellessaan Canberassa v. 1969–72 Olavi Koivukangas innostui moukarinheitosta ja on viime vuosina elvyttänyt tämän harrastuksensa. Viime vuoden saavutuksia oli veteraanien Suomen mestaruus, ja tähtäimessä ovat nyt Buffalossa ensi heinäkuussa pidettävät MM-kilpailut. Hän osallistui myös pääsiäisenä Canberrassa ACT:n veteraanien mestaruuskilpailuihin heittolajeissa vanhojen urheilutoveriensa kanssa.